

Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, o budúcich prioritách posilnenej európskej spolupráce v odbornom vzdelávaní a príprave (OVP)

(Preskúmanie záverov Rady z 15. novembra 2004)

(2006/C 298/05)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV, KTORÍ SA ZIŠLI NA ZASADNUTÍ RADY,

SI UVEDOMUJÚ, že:

1. Rada 12. novembra 2002 schválila uznesenie⁽¹⁾ o podpore posilnenej európskej spolupráce v odbornom vzdelávaní a príprave (OVP). Uznesenie bolo základom vyhlásenia, ktoré ako stratégiu na zlepšenie výkonnosti, kvality a prítlačivosti odborného vzdelávania a prípravy (kodanský proces) prijali na svojom zasadnutí v Kodani 29. až 30. novembra 2002 ministri členských štátov EÚ, krajín EZVO/EHP a kandidátskych krajín, zodpovední za odborné vzdelávanie a prípravu, Komisia a európski sociálni partneri;

2. Prvé preskúmanie, založené na záveroch Rady z 15. novembra 2004⁽²⁾, ktoré sa uskutočnilo 14. decembra 2004 v Maastrichte, potvrdilo, že viditeľnosť a povedomie o OVP sa na európskej úrovni zlepšilo a že sa dosiahol významný pokrok. Jeho súčasťou bol súbor spoločných nástrojov a zásad⁽³⁾. Maastrichtské komuniké ustanovilo priority na vnútroštátnej a európskej úrovni a pevnejšie prepojilo kodanský proces s pracovným programom *Vzdelávanie a odborná príprava 2010*;

3. Od prijatia maastrichtského komuniké sa prijal jednotný rámec pre transparentnosť kvalifikácií a spôsobilostí EURO-PASS a závery Rady o úlohe rozvíjania zručností a spôsobilostí⁽⁴⁾. Úspešne sa dokončili konzultácie o európskom kvalifikačnom rámci a pokračuje práca na vytvorení systému kreditov pre OVP (EKOVP), ktorý je v súčasnosti predmetom verejných konzultácií;

⁽¹⁾ Ú. v. ES C 13, 18.1.2003, s. 2.

⁽²⁾ Dokument 13832/04.

⁽³⁾ Uznesenie o celoživotnom usmerňovaní (dokument 9286/04); závery o určovaní a schvaľovaní neformálneho a informálneho vzdelávania (dokument 9600/04); závery o zabezpečovaní kvality v OVP (dokument 9599/04).

⁽⁴⁾ Europass (Ú. v. EÚ L 390, 31.12.2004, s. 6); závery o zručnostiach a spôsobilostiach (Ú. v. EÚ C 292, 24.11.2005, s. 3).

4. Revidovaná lisabonská stratégia a s ňou integrované usmernenia pre rast a zamestnanosť 2005 – 2008⁽⁵⁾ odzrkadľujú centrálnu úlohu vzdelávania a odbornej prípravy v agende Európskej únie. Stratégia vyzýva členské štáty, aby rozšírili a zlepšili investície do ľudského kapitálu a prispôsobili systémy vzdelávania a odbornej prípravy globalizácii, demografickým zmenám a technickej inovácii;

5. Záverom spoločnej priebežnej správy za rok 2006 o pokroku v rámci pracovného programu *Vzdelávanie a odborná príprava 2010*⁽⁶⁾ je, že „zlepšenie kvality a prítlačivosti odborného vzdelávania a prípravy ostáva kľúčovou výzvou pre budúcnosť.“ V správe sa tiež uvádza, že „snaha o dosiahnutie špičkovej kvality ... by mala ísť ruka v ruke s úsilím o rozšírenie prístupu k vzdelávaniu a sociálne začleňovanie“;

ZDÔRAZŇUJÚ, že

1. Odborné vzdelávanie a príprava by mali poskytovať širokú bázu znalostí a zručností relevantných z hľadiska pracovného života, pričom by sa zároveň mala zdôrazňovať excelentnosť na všetkých úrovniach. V rámci politik a postupov by sa mali posudzovať relatívne vplyvy investícií do rôznych úrovní zručností a spôsobilostí. Mala by sa zvýšiť kvantita sprostredkovateľských a technických zručností, ako aj zručností na vysokej úrovni, aby sa prekonal ich nedostatok a podporila sa tak inovácia a rast vedomostnej spoločnosti;

2. OVP zohráva dvojakú úlohu – prispieva ku konkurencieschopnosti a zlepšuje sociálnu súdržnosť⁽⁷⁾. Politiky v oblasti OVP by sa mali zaoberať všetkými skupinami obyvateľstva a ponúkať pritom atraktívne a podnetné možnosti pre ľudí s vysokým potenciálom a súčasne sa zaoberať ľuďmi, ktorým hrozí znevýhodnenie v oblasti vzdelávania a vyčlenenie z trhu práce – najmä osobami, ktoré ukončili školskú dochádzku predčasne, osobami s nízkou alebo žiadnou kvalifikáciou, ľuďmi s osobitnými potrebami a ľuďmi s prístahovateľským pozadím a staršími pracovníkmi;

⁽⁵⁾ Dokument 9341/05.

⁽⁶⁾ *Modernizácia vzdelávania a odbornej prípravy: dôležitý príspevok k prosperite a sociálnej súdržnosti v Európe – spoločná priebežná správa Rady a Komisie za rok 2006 o pokroku v rámci pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010* (Ú. v. EÚ C 79, 1.4.2006, s. 1).

⁽⁷⁾ Závery predsedníctva, Európska rada v Bruseli, 23. a 24. marec 2006 (dokument 7775/06).

3. Základné vzdelávanie by malo mladým ľuďom poskytovať znalosti, zručnosti, hodnoty a postoje, ktoré sú potrebné na ďalšie vzdelávanie, zamestnanie a podnikanie, a pripravovať študentov na dráhu všeobecného vzdelávania alebo OVP, alebo kombinácie oboch;

4. Mladí ľudia by mali v OVP získať zručnosti a spôsobilosti relevantné z hľadiska požiadaviek trhu práce a z hľadiska celoživotného vzdelávania. Vyžaduje si to politiky na zníženie miery predčasného ukončovania odborného vzdelávania a prípravy a na ulahčenie prechodu zo školy do zamestnania, napríklad kombináciou vzdelávania a odbornej prípravy s prácou, a to prostredníctvom učňovského vzdelávania alebo vzdelávania na pracovisku;

5. Zručnosti a spôsobilosti dospelých pracovnej sily by sa mali podporovať podnecovaním uznávania vzdelávania nadobudnutého v minulosti prostredníctvom odbornej prípravy a pracovných skúseností. Ľuďom v produktívnom veku by sa mali poskytovať príležitosti na odbornú prípravu, pričom by sa mali posudzovať možnosti a výhody vyváženého rozdelenia súvisiacej finančnej záťaže. Súčasne by mali byť k dispozícii možnosti vzdelávania pre znevýhodnené osoby a skupiny, najmä ľudí s nízkym vzdelaním;

6. Rôznorodosť európskych systémov OVP je aktívum, ktoré slúži ako základ pre vzájomné učenie sa a inšpirujúce reformy. Táto rôznorodosť súčasne znamená, že je dôležité zvyšovať transparentnosť a spoločné chápanie otázok kvality, a tým aj vzájomnú dôveru medzi jednotlivými systémami a postupmi OVP. Cieľom by mala byť podpora európskeho priestoru OVP, v ktorom sa kvalifikácie a zručnosti nadobudnuté v jednej krajine uznávajú v celej Európe, čím sa podporí mobilita mladých ľudí a dospelých.

UZNÁVAJÚ, že

Kodanský proces zohral zásadnú úlohu pri zdôrazňovaní významu OVP tvorcom politických rozhodnutí. Prispel k zvýšeniu profilu OVP ako súčasťou lisabonskej stratégie. Tento proces ulahčuje dosiahnutie dohody o spoločných európskych cieľoch a úlohách, diskutovanie o vnútroštátnych modeloch a iniciatívach a výmenu príkladov osvedčených postupov na európskej úrovni. Proces na vnútroštátnej úrovni prispel k posilneniu zamerania na OVP a inšpiroval vnútroštátne reformy.

ZDÔRAŽŇUJÚ, že

1. V budúcnosti je potrebné posilniť osobitné akcie zamerané na OVP. Kodanský proces by mal pokračovať v rámci pracovného programu *Vzdelávanie a odborná príprava 2010*. Mal by sa zabezpečiť sústredený a komplexný prístup, v rámci

ktorého sa prepoja rôzne iniciatívy a nástroje, ktoré sa vzájomne podporujú, a v rámci ktorého sa OVP rozvíja na všetkých úrovniach ako nevyhnutná súčasť celoživotného vzdelávania s úzkymi prepojeniami na všeobecné vzdelávanie. Dôraz by sa mal klásť na angažovanie sociálnych partnerov a odvetvové organizácie vo všetkých fázach práce a na spätné využívanie vnútroštátnych skúseností v rozvoji na európskej úrovni;

2. Opatrenia sú dobrovoľné a mali by sa rozvíjať spolupracou zdola nahor.

SÚHLASIA s tým, že

Kodanské a maastrichtské priority zostávajú platné a v ďalšej fáze by sa mali posilniť takto:

1. Politika zameraná na zlepšenie atraktívnosti a kvality OVP

Členské štáty by mali venovať väčšiu pozornosť imidžu, štatútu a atraktívnosti OVP. To si vyžaduje:

- zlepšenie celoživotného usmerňovania vrátane zlepšeného usmerňovania, informovania a poradenstva pri výbere povolania v školách s cieľom lepšie zohľadňovať príležitosti a požiadavky, ktoré zahŕňa OVP a pracovný život,
- vytvorenie systémov OVP, ktoré ponúkajú prístup k flexibilným, individualizovaným dráham a vytvárajú lepšie podmienky na prechod do pracovného života, prechod k ďalšiemu vzdelávaniu a odbornej príprave vrátane vysokoškolského vzdelávania a ktoré podporujú rozvoj zručností dospelých na trhu práce,
- úzke prepojenie s pracovným životom v rámci prvotného i nasledujúceho odborného vzdelávania a prípravy a zvýšenie príležitostí vzdelávať sa na pracovisku,
- podporu neformálneho a informálneho vzdelávania s cieľom podporovať kariérny rozvoj a celoživotné vzdelávanie,
- opatrenia na zvýšenie záujmu a účasti mužov alebo žien v tých oblastiach OVP, v ktorých sú stále nedostatočne zastúpení alebo zastúpené, ako napríklad ženy v technickej oblasti;
- rozvoj a zdôrazňovanie excelentnosti v oblasti zručností, napríklad uplatňovaním noriem svetovej triedy alebo organizovaním súťaží zručností⁽¹⁾.

Pri zlepšovaní atraktívnosti a kvality OVP by sa mal klásť väčší dôraz na dobrú správu systémov a poskytovateľov OVP pri plnení agendy OVP⁽²⁾. To znamená:

⁽¹⁾ Ako napríklad európska súťaž zručností, ktorá sa bude konať v roku 2008 v Holandsku, a svetové súťaže zručností, ktoré sa konajú každé dva roky.

⁽²⁾ Hlavné body pre jarné zasadnutie Európskej rady (dokument 7620/06).

- reagovanie na potreby jednotlivcov a pracovného trhu vrátane anticipácie potrieb v oblasti zručností. Osobitná pozornosť by sa mala venovať potrebám malých a stredných podnikov,
- vnútroštátne zabezpečovanie kvality a zlepšovanie v súlade so závermi Rady o zabezpečovaní kvality v OVP ⁽¹⁾,
- zlepšovanie verejných a súkromných investícií do OVP vypracovaním mechanizmov na vyvážené a spoločné financovanie a investície,
- zvýšená transparentnosť systémov OVP,
- silnejšie vedenie inštitúcií a/alebo poskytovateľov odbornej prípravy v rámci vnútroštátnych stratégií,
- vysokokvalifikovaní učelia a školitelia, ktorí sa neustále odborne rozvíjajú,
- aktívne partnerstvo medzi rôznymi tvorcami rozhodnutí a zainteresovanými stranami, najmä sociálnymi partnermi a odvetvovými organizáciami, na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni.

2. Tvorba a uplatňovanie spoločných nástrojov pre OVP

Tvorba spoločných európskych nástrojov by mala pokračovať, aby dlážдила cestu európskemu priestoru OVP a podporovala konkurencieschopnosť európskeho trhu práce. Cieľom by malo byť, aby sa dohodnuté nástroje začali uplatňovať do roku 2010.

Ďalší rozvoj:

- a) spoločných európskych nástrojov zameraných konkrétne na OVP prostredníctvom:
 - vývoja a testovania európskeho systému kreditov pre OVP (ECVET) ako nástroja na zhromažďovanie a prenos kreditov, prihliadajúc na špecifickosti OVP a skúsenosti získané v rámci Európskeho systému prenosu a zhromažďovania kreditov (ECTS) pre vysokoškolské vzdelávanie,
 - posilnenia spolupráce v oblasti zvyšovania kvality prostredníctvom Európskej siete pre zabezpečovanie kvality OVP (ENQA – VET), ktorou sa podporí spoločné chápanie zabezpečovania kvality a vzájomná dôvera. Spolupráca s vysokoškolským vzdelávaním by mala pokračovať;
- b) spoločných európskych nástrojov, v ktorých zohráva OVP významnú úlohu, prostredníctvom:
 - vývoja a testovania európskeho kvalifikačného rámca (EQF) na základe výsledkov vzdelávania, zabezpečenia väčšej rovnováhy a kvalitnejších prepojení medzi OVP a vysokoškolským vzdelávaním a zohľadňovania medzinárodných odvetvových kvalifikácií,

- ďalšieho rozvoja EUROPASS-u ako jednotného európskeho rámca pre transparentnosť a nástroje na uznávanie neformálneho a informálneho vzdelávania, aby sa podporilo a doplnilo zavedenie EQF a ECVET.

Vykonávanie:

- a) spoločných európskych nástrojov zameraných konkrétne na OVP prostredníctvom:
 - účasti na testovaní ECVET a podpory jeho vykonávania,
 - uplatňovania zásad spoločného rámca na zabezpečovanie kvality, ako sa uvádza v záveroch Rady z mája 2004 o zabezpečovaní kvality v OVP, aby sa podporila kultúra zlepšovania kvality a širšia účasť v sieti ENQA – VET,
- b) spoločných európskych nástrojov, v ktorých zohráva OVP významnú úlohu, prostredníctvom:
 - prepojenia vnútroštátnych kvalifikačných systémov alebo vnútroštátnych kvalifikačných rámcov s EQF,
 - podpory vnútroštátnych kvalifikačných systémov pri začleňovaní medzinárodných odvetvových kvalifikácií s využitím EQF ako referenčného bodu,
 - podpory širokého používania EUROPASS-u.

3. Posilnenie vzájomného vzdelávania

Na posilnenie vzájomného vzdelávania, spolupráce a výmeny skúseností a know-how je potrebný systematickejší prístup. Ten by mali uľahčovať:

- spoločné koncepcie a dohodnuté definície na európskej úrovni, ktoré by zjednodušovali chápanie vnútroštátnych riešení, modelov a noriem,
- Komisiou financovaný výskum a prieskumy zamerané na špecifické otázky umožňujúce hlbšie pochopenie európskych systémov a postupov OVP a ich prepojenia s trhom práce a ostatnými odvetvami vzdelávania,
- monitorovanie sietí zo strany Komisie, výmena príkladov osvedčených postupov a vývoj mechanizmov, ktoré možno používať na šírenie poznatkov a odborných znalostí,
- systematický a flexibilný rámec na podporu partnerského učenia sa v oblasti OVP. Tento rámec by mal podporovať aj decentralizované partnerské učenie sa.

Primerané a ucelené údaje a ukazovatele sú kľúčom k pochopeniu situácie v OVP, posilneniu vzájomného vzdelávania a k položeniu základov politiky v oblasti odbornej prípravy podloženej dôkazmi.

⁽¹⁾ Závery o zabezpečovaní kvality v OVP (dokument 9599/04).

Do nadchádzajúcej hodnotiacej ministerskej konferencie, ktorá sa uskutoční v roku 2008, by Komisia mala vykonať tieto činnosti:

- venovať osobitnú pozornosť zvyšovaniu rozsahu, presnosti a spoľahlivosti štatistík v oblasti OVP, aby sa umožnilo hodnotenie pokroku, ktorý sa dosiahol pri rozvoji OVP,
- venovať pozornosť vývoju zložky OVP v rámci uceleného rámca ukazovateľov a referenčných hodnôt⁽¹⁾,
- venovať osobitnú pozornosť rozvoju štatistických informácií o investíciách a financovaní v oblasti OVP.

To je možné najlepšie dosiahnuť najlepším možným využívaním a kombinovaním existujúcich údajov, pričom je potrebné zabezpečiť primerané celoštátne/regionálne údaje o OVP a súlad a porovnateľnosť s ostatnými údajmi o vzdelávaní a odbornej príprave.

4. Prizvanie všetkých zainteresovaných strán

Úspech kodanského procesu spočíva v aktívnej zaangažovanosti všetkých zainteresovaných strán v oblasti OVP vrátane a najmä sociálnych partnerov na európskej a vnútroštátnej úrovni, odvetvových organizácií a poskytovateľov OVP. To si vyžaduje:

- stručné a jasné informácie o procese, jeho pozadí, prioritách a činnostiach a efektívnom prenose výsledkov,
- aktívnu účasť všetkých zainteresovaných strán na európskej, celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni vo všetkých etapách procesu,
- dôraz na angažovanosť poskytovateľov OVP, učiteľov a školiteľov v testovaní a vykonávaní výsledkov procesu,
- prípadné zaangažovanie učiacich sa a ich organizácií na vnútroštátnej a európskej úrovni.

VYZÝVAJÚ ČLENSKÉ ŠTÁTY A KOMISIU, ABY V RÁMCI SVOJICH KOMPETENCIÍ

vykonávali kodanský proces prostredníctvom:

- efektívneho využívania štrukturálnych hodnôt na podporu reforiem OVP na vnútroštátnej úrovni,
- cieľového využívania nového programu celoživotného vzdelávania v záujme podpory uvedeného procesu, najmä na inováciu, testovanie, pokusy a vykonávanie,
- aktívnej účasti relevantných agentúr, orgánov a výborov Spoločenstva,
- úzkej spolupráce v oblasti štatistiky, ukazovateľov a referenčných hodnôt s EUROSTAT-om, OECD, CEDEFOP a ETF,
- výmeny informácií, odborných znalostí a výsledkov s tretími krajinami, najmä tými, na ktoré sa vzťahuje politika susedstva v širšej Európe, posilnenia spolupráce s vysoko výkonnými krajinami a medzinárodnými organizáciami, ako napríklad OECD.

Všetkým členským štátom by sa malo zabezpečiť právo účasti na týchto činnostiach.

Vo výročných správach o národných reformných programoch vypracovaných podľa lisabonskej stratégie by sa mala venovať osobitná pozornosť pokroku v OVP.

Integrovaná dvojročná správa o pracovnom programe *Vzdelávanie a odborná príprava 2010* by mala obsahovať osobitnú časť týkajúcu sa OVP, ktorá umožní monitorovanie pokroku a určí kľúčové výsledky, o ktorých sa podá správa Európskej rade.

⁽¹⁾ Závery Rady z 24. mája 2005 o nových ukazovateľoch vo vzdelávaní a odbornej príprave (Ú. v. EÚ C 141, 10.6.2005, s. 7).